

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Гордуз Наталії Олександрівни
«Підготовка вчителів початкових класів
до інтерактивного навчання молодших школярів»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Потреба в якійсній освіті, ознакою якої є здатність особистості орієнтуватись і професійно грамотно діяти в сучасному динамічному середовищі, гостро відчувається сьогодні. Зазначене вимагає високого рівня готовності педагогів до виконання різних видів професійної діяльності, здатних якісно і конструктивно розв'язувати освітні завдання, сумлінно і творчо виконувати професійні функції.

Зокрема, це стосується вчителів початкових класів, на яких покладено велику відповідальність у справі навчання, виховання і розвитку молодших школярів, формування у них світоглядних уявлень і цінностей, що є підґрунтям для соціалізації в умовах мінливого світу. Одним із пріоритетних напрямів сучасної початкової шкільної освіти виступає оптимізація навчально-виховного процесу на засадах оновлених підходів, умовою чого має стати готовність фахівців до впровадження педагогічних інноваційних технологій.

Цей процес буде більш інтенсивним за умови відповідної підготовки педагогів, організованої належним чином, що стимулюватиме якісне професійне становлення й особистісне зростання фахівців, як у системі базової професійної, так і післядипломної педагогічної освіти. Їх узгоджена взаємодія може забезпечити ефективну підготовку вчителів до виконання різних видів педагогічної діяльності, зокрема, до організації інтерактивного навчання молодших школярів.

Сучасна система післядипломної педагогічної освіти здатна створити сприятливі умови для формування відповідної готовності вчителів,

стимулювати педагогів до пошуку й застосування необхідних теоретичних знань та оволодіння практичними вміннями. Адже вчителі початкових класів мають володіти високим рівнем професійної майстерності, ознаками якої є обізнаність про основи продуктивних освітніх технологій, свідоме застосування інноваційних форм і методів роботи, зокрема, вміння організації інтерактивного навчання в початковій школі.

Зважаючи на вищезазначене, виправданим є звернення дисертанта до проблеми підготовки вчителів початкових класів у післядипломній освіті до інтерактивного навчання учнів, яка є нині важливою, актуальною.

У рецензованій роботі переконливо обґрунтовано актуальність обраної теми, чітко визначено науковий апарат дослідження. Зміст роботи відповідає поставленим завданням, а суть досліджуваної проблеми – темі дисертації. Автором здійснено досить своєрідний і оригінальний підхід до побудови логіки дослідження.

Новизна дисертаційної роботи полягає в розробленні, теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов підготовки вчителів початкових класів у післядипломній освіті до організації інтерактивного навчання молодших школярів. Гордуз Н.О. у процесі дослідження було підтверджено припущення про те, що реалізація визначених умов у середовищі післядипломної освіти дасть можливість підвищити якісний рівень підготовки вчителів до організації інтерактивного навчання в початковій школі.

До найбільш суттєвих результатів дослідження варто віднести: ретельне вивчення й аналіз контенту категорії «інтерактивне навчання», висвітлення його ролі і потенціалу в оптимізації навчально-виховного процесу початкової школи, розвитку пізнавальної творчої активності молодших школярів, вміння критично осмислювати й упорядковувати різноманіття інформації, отриманої з різних джерел.

Заслуговують також на увагу: докладна характеристика наявних інтерактивних форм і методів навчання; уточнення переваг і недоліків їх

використання в роботі з молодшими школярами; здійснення детального аналізу вікових психофізіологічних особливостей розвитку молодших школярів, їх впливу на специфіку побудови навчально-виховного процесу в початковій ланці шкільної освіти.

Позитивним здобутком наукового пошуку вважаємо й обґрунтування авторських визначень «підготовка вчителів початкових класів до інтерактивного навчання молодших школярів» та «готовність учителів початкових класів до інтерактивного навчання молодших школярів», у яких акцентовано на специфіці діяльності вчителя загальноосвітньої школи першого ступеня.

Упровадження спеціально розробленої програми підготовки вчителів початкових класів до інтерактивного навчання молодших школярів, що сприяє розвитку компонентів готовності педагогів до зазначеного виду професійної діяльності, стала вагомим результатом і показником практичної значущості дослідження.

Зазначаючи те, що більшість видів інтерактивних технологій є реактуалізованими, дисертантом було оглядово висвітлено історію їх створення й особливостей застосування на території України та інших країн у минулому, що надало роботі більшої глибини та повноти.

Дисертаційна робота має важливе теоретичне і практичне значення для сучасної педагогіки, що полягає в обґрунтуванні положень щодо доцільності підготовки вчителів до організації інтерактивного навчання; упровадження в післядипломній освіті роботи, спрямованої на формування в учителів відповідної готовності, розроблення методичних рекомендацій з проблеми та програми педагогічного тренінгу «Інтерактивне навчання у початковій школі». Отже, положення про наукову новизну, теоретичне і практичне значення сформульовано переконливо і конкретно.

Варто відзначити обґрунтованість наведених дисертантом теоретичних висновків, що базуються на використанні загальнонаукових методів, зокрема, було застосовано: аналіз наукових джерел, синтез,

узагальнення та систематизацію наукових даних, за допомогою яких сформульовано висновки щодо показників готовності вчителів початкових класів до інтерактивного навчання молодших школярів, напрямів подальшого емпіричного дослідження.

Позитивне враження справляє кількість публікацій дисертанта, що свідчить про ґрунтовне опрацювання проблеми, високий рівень наукової підготовки, її наукову зрілість.

Зміст дисертації представлено трьома розділами, побудованими у визначеній дисертантом послідовності.

У першому розділі дисертаційної роботи «Інтерактивне навчання молодших школярів у професійній діяльності вчителя початкових класів» ретельно проаналізовано сутність поняття «інтерактивне навчання», окреслено його особливу роль у розвитку особистості молодшого школяра; вдало схарактеризовано специфіку організації та впровадження інтерактивних технологій у навчально-виховний процес початкової школи.

У другому розділі роботи «Готовність учителів початкових класів до інтерактивного навчання молодших школярів» уточнено наявні у сучасній педагогічній освіті проблеми професійної підготовки вчителів початкових класів, докладно описано емпіричний етап дослідження, що відображає стан готовності фахівців до застосування інтерактивних методів навчання.

Третій розділ «Процес підготовки вчителів початкових класів до інтерактивного навчання молодших школярів у системі післядипломної педагогічної освіти» містить характеристику змісту відповідної підготовки вчителів початкових класів у середовищі післядипломної освіти, розроблено модель, визначено педагогічні умови її упровадження в навчальний процес післядипломної освіти, описано формувальний етап експерименту, проаналізовано результати наукового пошуку.

Висновки до розділів відображають їх зміст, загальні висновки є логічними, переважно відповідають окресленим завданням наукового пошуку.

Виходячи з аналізу змісту розділів роботи, можемо зробити висновок, що мети наукового пошуку було досягнуто, відтак є підстави вважати дисертацію оригінальною, самостійною, завершеною науковою працею. Її матеріали можуть бути корисними для теорії і практики післядипломної педагогічної освіти; підготовки майбутніх вчителів початкових класів та дипломованих фахівців до організації інтерактивного навчання. Вони можуть також застосовуватись для створення навчальних програм, посібників, викладання в закладах педагогічної освіти, системи підвищення кваліфікації вчителів. Матеріали дослідження можуть бути корисними для студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, що здійснюють наукові розвідки.

Загалом, позитивно оцінюючи роботу, дозвольте висловити окремі побажання щодо можливостей удосконалення дослідження проблеми, оскільки вважаємо важливим звернути увагу дисертанта на деякі дискусійні питання та зауваження до наданої дисертаційної роботи:

1. Віддаючи належне докладному аналізу концепту «інтерактивне навчання», вважаємо, що групування трактувань за певними ознаками (за подібністю підходів, схожістю тлумачень тощо) сприяло б більш системному викладенню теоретичного матеріалу з проблеми. У цьому ж контексті висловлюємо побажання щодо доцільності доповнення аналізу визначень узагальненнями, оскільки бракує власних висновків дисертанта щодо окреслених питань.

2. Розроблення програми педагогічного тренінгу для вчителів «Інтерактивне навчання у початковій школі» стала вагомим здобутком і цінним практичним результатом дослідження, утім, окремі матеріали, що ілюструють її зміст, варто було б подати лаконічніше, можливо, деякі з них розмістити у додатках. Вважаємо також, що основний текст роботи дещо обтяжений великими за обсягом таблицями з числовими даними, які також доречно було б винести в додатки, що дозволило б, натомість більш докладно висвітлити важливі аспекти ефективної підготовки вчителів.

Отже, дисертація Гордуз Наталії Олександрівни «Підготовка вчителів початкових класів до інтерактивного навчання молодших школярів» за актуальністю та змістом, обсягом і повнотою викладу основних результатів у публікаціях відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 року, що висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор цілком заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики виховання
Комунального вищого навчального закладу
«Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради

 В.В. Примакова

Підпис В.В.Примакової засвідчую

Перший проректор, проректор з наукової роботи
Комунального вищого навчального закладу
«Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради,
доктор педагогічних наук, доцент

І.Я. Жорова

